

LANDINFO RESPONS

Landinfo respons er utarbeidet av *Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon* (Landinfo).

Landinfo respons er svar på konkrete spørsmål og henvendelser fra UNE, UDI og AID.

Landinfo respons kan inneholde utvalg, sammenstilling og vurderinger av informasjon fra en rekke kilder, samt Landinfos vurdering av enkelte eller

flere av de refererte kildene.

REGION:

Midtøsten

LAND:

Irak

TEMA:

Sikkerhetssituasjonen for tidligere høytstående medlemmer av Baath-partiet og Saddam Husseins militære grupper

BESTILLINGSDATO:

10. og 17. november 2008

PROBLEMSTILLING / SPØRSMÅL:

Hvordan er sikkerhetssituasjonen og muligheten for å returnere til Irak (herunder spesielt Bagdad/sentral og Sør-Irak) for følgende grupper:

Tidligere høytstående medlemmer av Baath-partiet

Tidligere Fedayeen Saddam-medlemmer

Tidligere høytstående medlemmer av hæren

Regnes disse gruppene fremdeles som utsatte grupper?

Tilleggsspørsmål:

Saken gjelder forholdene for tidligere høytrangerte medlemmer av den irakiske hæren under Saddam Husseins regime i Qayara underdistrikt i Ninewa-provinsen.

Er det grunn til å anta at en person som var med i den irakiske hæren inntil 2003, som senere ble fengslet men så løslatt mot penger av irakiske myndigheter i 2007, og som deretter etablerte kontakt med Mohammed al-Younis og Haboush al Tikrite i Syria for gjenetablere Baath-partiet vil få problemer med å returnere til den sør-østlige delen av Ninewa-provinsen?

Hvordan er det for en tidligere Baathitt å bosette seg i Ojbah landsby eller Shergad distrikt? Er det rapportert om aksjoner mot tidligere Baathitter i dette området de siste årene?

LANDINFO RESPONS: Landrådgiver Gro Hasselknippe
DATO: 25. november 2008

Innhold

INNLEDNING	2
SIKKERHETSSITUASJONEN OG MULIGHETEN FOR Å RETURNERE TIL IRAK.....	3
Tidligere høytstående medlemmer av Baath partiet.....	3
Tidligere Fedayeen medlemmer og høytstående medlemmer av hæren	3
Sammenstilt sikkerhetsvurdering av alle de overfornevnte gruppene.....	4
TILLEGGSSPØRSMÅL OM ANSLAG MOT BAATHISTER I DEN SØR-ØSTLIGE DELEN AV NINEWA	5
SKRIFTLIGE KILDER	6

Innledning

Det er antatt at fleste høytstående Baath-medlemmene som var i Bagdad har forlatt byen. Flere av Baath-medlemmene som er gjenværende i Bagdad er blant dem som driver aktiv motstandskamp. Mange har flyttet til Mosul og Diyala-provinsen. Flere av de høyest rangerte Baath-medlemmene, de med mest penger, har forlatt landet.

Blant de tidligere høytrangerte Baath-medlemmene og medlemmer av Saddam Husseins hærstyrker som befinner seg nord og i de sentrale delene av landet, antas det at flere har vært aktive i motstandskampen mot koalisjonsstyrkene. Derfor er de også en utsatt gruppe for motangrep, arrestasjoner og attentater fra koalisjonsstyrkene og for hevnangrep fra grupper som var forfulgt eller undertrykt under Saddam Husseins regime.

Det antas videre at en del av medlemmene i det væpnede klansbaserte borgervernet har bakgrunn fra Baath-partiet.

Sikkerhetssituasjonen for tidligere høytrangerte Baath-medlemmer i Irak

Tidligere høytstående medlemmer av Baath-partiet

Gjennom ordre nummer 1 utstedt 16. mai 2003 av den midlertidige koalisjonsregjeringen (CPA) ble Baath-partiet ulovlig. Medlemmer av de fire øverste nivåene i partiet og enhver innenfor de tre øverste ledergruppene i offentlig sektor, som var medlem av Baath-partiet, ble fratatt sine stillinger uansett om de hadde deltatt i ulovlige handlinger eller ikke (Landinfo 2008: 6; UNHCR 2007: 98).

Denne forordningen rammet om lag 30 000 ansatte, inkludert tusenvis av lærere og byråkrater. Da det irakiske avbaathifiseringsrådet ble opprettet i november 2003 fikk Baath-medlemmer av lavere rang muligheten til å anke oppsigelsen overfor rådet. Ca. 15 000 personer fikk gjenoppta sin stilling som følge av positivt utfall av anken (UNHCR 2007: 98).

På tross av dette fortsatte de shiadominerte regjeringene til Ibrahim al-Jafari og senere Nouri al-Maliki å forfølge tidligere Baath-medlemmer. Ni høyesterettsdommere ble fratatt sin stilling i 2005 fordi de hadde vært Baath-medlemmer, og dette på tross av at de hadde gjennomgått en sikkerhetssjekk før gjeninnsettelsen i sitt arbeid i 2003 (UNHCR 2007: 99).

I januar 2008 ble det vedtatt en lov som var ment å reversere avbaathifiseringsprosessen. Den nye loven, kalt justisloven, ga tidligere Baath-medlemmer oppreisning og mulighet til å gjeninntre i sine stillinger i offentlig sektor. I tillegg fikk noen av de tidligere høyt plasserte Baath-medlemmene, som ikke ville få tilbake sine stillinger, utbetalt pensjoner.

Som følge av justisloven og amnestiloven, som også ble vedtatt i januar 2008 og som førte til løslatelse av tusenvis av arresterte baath-medlemmer som ikke hadde begått ulovlige handlinger, er det sannsynlig at tidligere Baath-medlemmer er mindre utsatt for forfølgelse fra den irakiske regjering enn de var før disse lovene ble vedtatt. Derimot er det rapporter som tyder på at enkelte grupper som jobbet for Saddam Husseins regime, som f.eks dommere, fortsatt er utsatt for hevnangrep fra ulike shiamuslimske grupperinger (UNHCR 2007; Xinhua 2008; Voices of Iraq 2008).

Tidligere Fedayeen-medlemmer og høytstående medlemmer av hæren

Den midlertidige koalisjonsregjeringen oppløste etter ordre nummer 2 i august 2003 den irakiske hæren og de paramilitære styrkene til Saddam Hussein. Alle med rang oberst (colonel) eller

høyere ble karakterisert som høytrangerte partimedlemmer (UNHCR 2007: 98). Disse ble alle fratatt sin stilling, og ingen av dem skal ha blitt gjeninnsatt da CPA så smått begynte å tillate enkelte tidligere Baath-medlemmer å gjenoppta sine stillinger etter en gjennomgående sikkerhetssjekk (UNHCR 2007: 99).

Sammenstilt sikkerhetsvurdering av alle de overfornevnte gruppene

I henhold til UNHCR er alle de ovenfor nevnte gruppene utsatt for trusler, overgrep, voldelige angrep og drap (UNHCR 2007: 100).

På tross av at shiamuslimske ayatollaer har utstedt fatwaer om å ikke gå til angrep på Baath-medlemmer, så har shiamilitser likevel sirkulert attentatlistes over tidligere Baath-medlemmer som angivelig har gjort seg skyldige i bl.a. undertykking, terror, vilkårlige henrettelser, tortur, voldtekt og seksuell mishandling under avhør (Allam 2005).

I perioden fra invasjonen i 2003 og frem til 12. februar 2007 er det rapportert inn 46 angrep på tidligere Baath-medlemmer, militære, sikkerhetspoliti eller andre som var knyttet til Saddam Husseins regime (UNHCR 2007 – annex III). I disse målrettede angrepene ble 80 personer drept, derav 13 personer fra det tidligere militæret og syv fra Saddam Husseins sikkerhetspoliti. Ni av angrepene fant sted i Basrah, åtte i Bagdad, seks i Najaf, seks i Kerbala, fem i Missan, tre i Wassit, tre i Babylon, ett i Tameem og ett i Mosul. Fire av angrepene er ikke stedfestet. Av de 46 rapporterte angrepene som skjedde frem til februar 2007, så skjedde 16 i 2003, to i 2004, syv i 2005, 13 i 2006 og 8 i 2007.

Iraq Body Count fører statistikk over alle rapporterte drap i Irak, men blant alle som ble drept i løpet av 2007, har de kun klart å navngi 5,5 prosent av dem (IBC 2008). Det gjør at det er vanskelig å fastslå hvor mange av de drepte som ble angrepet som følge av at de hadde vært høytrangerte Baath-medlemmer eller medlemmer av hæren eller paramilitære grupper. Landinfo har heller ikke funnet andre kilder som gir en like detaljert oversikt over hvert angrep som er utført i perioden 13. februar 2007 og frem til i dag. Det er derfor uvisst hvor mange av ofrene fra den perioden som har bakgrunn fra Baath-partiet.

I henhold til den uavhengige irakiske menneskerettighetsorganisasjonen Freedom Monitoring Commission, har imidlertid langt flere tidligere Baath-medlemmer blitt drept i det sørlige Irak bare i løpet av 2006 enn det som er rapportert i henhold til UNHCR. Ifølge Freedom Monitoring Commission er minst 1500 personer drept bare i Sør-Irak i løpet av 2006 (Ghazal 2006; Senanayake 2006). De mest utsatte områdene for tidligere Baath-parti medlemmer, ifølge denne organisasjonen, er byene Nassriyah, Diwaniyah, Amarah, Basra, Samawa, Kut, Hilla, Kerbala, Najaf og Hindiya. Vi har ikke lyktes i å finne oppdatert informasjon for 2007 og 2008.

Det er likevel på bakgrunn av den informasjonen Landinfo har innhentet nærliggende å anta at tidligere høytrangerte Baath-medlemmer med bakgrunn både fra byråkratiet og det militære fortsatt er en utsatt gruppe i Irak, og da fortrinnsvis i det sørlige Irak og i Bagdad.

Tilleggsspørsmål om anslag mot baathister i den sør-østlige delen av Ninewa

Byen Al Qayyarah ligger i Mosul-distriktet i Ninewa-provinsen, nær grensen til provinsene Tameem og Salah al-Din. Distriktet nord i Salah al-Din, som grenser til Mosul-distriktet i Ninewa, heter al-Shirqat. Det antas at det som refereres til som Shergad-distriktet i forespørselen, faktisk er al-Shirqat distriktet i Salah al-Din provinsen. Ojbah landsby har Landinfo ikke klart å lokalisere.

Dette er et område som i hovedsak er befolket av arabiske sunnimuslimer.

Landinfo har ikke kommet over informasjon om voldelige angrep mot tidligere høytrangerte Baath-medlemmer i dette spesifikke området.

Som nevnt over fant kun ett av de rapporterte angrepene mot personer knyttet til Saddam Husseins regime sted i Ninewa-provinsen. I dette angrepet, som skjedde i Mosul 18. september 2006, ble to tidligere medlemmer av Baath-partiet og en tidligere brigadesjef drept av ukjente væpnede menn. UNHCR har ikke rapportert inn noen drap på tidligere medlemmer av Baath-partiet, militære, sikkerhetspolitiet eller andre som var knyttet til Saddam Husseins regime i provinsene Salah al-Din og Tameem som ligger i nærheten av Al Qayyarah.

Når det gjelder Mohammed Younis Ahmed og Jalil Ahmed Haboush (Haboush al Tikrit), så er det antatt at begge disse er i opposisjon til dagens ledelse av det gjenværende Baath-nettverket i Irak (Siegel 2008; Spiegel & Parker 2007). Begge hadde betrodde stillinger i Saddam Husseins regime. Younis var general i hæren mens Haboush var sikkerhetssjef (Head of intelligence).

Etter henrettelsen av Saddam Hussein 30. desember 2006, tok Izzat Ibrahim al-Douri over ledelsen av partiet (BBC News 2007). Partiet ble forbudt i Irak 16. mai 2003 men ble aldri oppløst. Partiet fikk en ny struktur og bevegelsen var aktivt involvert i motstandskamp mot koalisjonstyrkene. Douri er den høyest rangerte i Baath-partiet som USA ikke har klart å arrestere (kløvereset i Bush administrasjonens kortstokk). Han var visepresident og viseformann i det irakiske revolusjonsrådet. Mohammed Yunis Ahmed har også vært ettersøkt av det amerikanske militæret. Antakelsen er at han har vært en av de viktigste opprørslederne i Irak etter 2003 (Spiegel & Parker 2007). Younis har lenge vært bosatt i Syria og det antas at han opererer med stilltiende støtte fra det syriske regimet (Spiegel & Parker 2007). Det antas at Younis' påvirkning fra det syriske regimet virker negativt inn på de gjenværende sunniopprørerne i Irak som først og fremst har et nasjonalt prosjekt og ikke ønsker syrisk påvirkning.

Amerikanske militærledere antar at uenigheten mellom Izzat Ibrahim og Mohammed Younis går på at de har ulik tilnærming til hvordan Baath-bevegelsen skal forholde seg til dagens irakiske regime. Man tror at Izzat Ibrahim ønsker å gjenvinne makten i Irak, samtidig som man på irakisk og amerikansk side håper at Younis ønsker samarbeid med dagens regjering (Spiegel & Parker 2007).

På bakgrunn av den antatte interne konflikten i Baath-bevegelsen skal statsminister Nouri al-Maliki ha tatt initiativ til kontakt med Younis for å etablere en allianse med ham og hans støttespillere fra det tidligere regimet som et ledd i en oppmykning og reversering av avbathifiseringsprosessen (Spiegel & Parker 2007). Kontakt med Izzat Ibrahim skal imidlertid være utelukket. Pga. intern uenighet på regjeringshold grunnet noen regjeringsmedlemmers generelle skepsis til Younis' motiver, er det imidlertid uklart hvor langt regjeringen faktisk har gått i forhold til samtaler med Younis.

Haboush var den som ga koalisjonsstyrkene informasjon om hvor Saddam Hussein befant seg umiddelbart i forkant av invasjonen (Bagdhad Connect 2007; Arabic News.com 2003). Han hadde også åtte måneder tidligere informert Pentagon om hvor Saddam Husseins gjemmesteder befant seg. Som belønning ble Haboush og hans familie fløyet ut av Bagdad da invasjonen inntraff.

På bakgrunn av denne informasjonen, er det nærliggende å anta at en person som har nær tilknytning til Younis og Haboush kan være i fare for represalier fra Izzat Ibrahim og hans tilhengere fordi han kan bli ansett som en overløper og kollaboratør i forhold til den shia-dominerte regjeringen.

Ellers vil en person med bakgrunn fra Saddam Husseins hær også være utsatt for hevnangrep fra shiamuslimske militser. Men da disse gruppene ikke er aktive i Ninewa-provinsen, er det ikke en like aktuell problemstilling som hvis vedkommende hadde vært bosatt eller oppholds seg i Bagdad eller det sørlige Irak.

Skriftlige kilder

Allam, Hannah (2005, 25 February). Revenge killings of members of Saddam's former regime rise. *McClatchy Washington Bureau*. Tilgjengelig fra http://www.mcclatchydc.com/staff/hannah_allam/story/11164.html [lastet ned 25.11.2008]

Arabic News.com (2003, 11 August). The story of Saddam's survival from al-Mansour quarters bombardment. *Arabic News.com*. Tilgjengelig fra <http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/031108/2003110807.html> [lastet ned 25.11.2008]

Bagdhad Connect (2007, 5 May). *Saddam's leading Nuke physicist heads Qatar's tech tank*. Tilgjengelig fra http://baghdad-connect.blogspot.com/2007_05_01_archive.html [lastet ned 24.11.2008].

Ghazal, Abdulhussein. (2006, 8 November). 1,500 Baathists killed in South. *Azzamman*. Tilgjengelig fra Iraq Update http://www.iraqupdates.com/p_articles.php/article/11671 [lastet ned 24.11.2008]

Greste, Peter (2007, 3 January). Saddam aide is new Baath leader. *BBC News*. Tilgjengelig fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6226977.stm [lastet ned 25.11.2008]

IBC, dvs. Iraq Body Count (2008, January). *Civilian Deaths from violence in 2007. Analysis of the year's toll from the Iraq Body Count project*. Tilgjengelig fra <http://www.iraqbodycount.org/analysis/numbers/2007/> [lastet ned 24.11.2008].

Knickmeyer, Ellen (2005, 18 April). Iraqi Alliance Seeks to Oust Top Officials of Hussein Era. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A61487-2005Apr17.html> [lastet ned 24.11.2008].

Landinfo (2008, 13. juni). *Baath-partiet. Medlemskapsnivåer og partiorganisasjon*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/731/1/731_1.pdf [lastet ned 25.11.2008]

Senanayake, Sumedha (2006, 10 November). Iraq: Reinstating Ba'athists Expected To Help Reconciliation. *RFE /RL*, tilgjengelig fra Global Security.org. <http://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/iraq/2006/11/iraq-061110-rferl01.htm> [lastet ned 24.11.2008]

Siegel, Pascale Combelles (2008, 3 October). Iraq's Baath Party Looks to a Final Showdown with the Baghdad Government. *Terrorism Monitor, Volume 6, Issue 19*. Tilgjengelig fra <http://www.jamestown.org/terrorism/news/article.php?articleid=2374452> [lastet ned 24.11.2008]

Spiegel, Peter & Parker, Ned (2007, 25 April). Baath party leaders divided. *Los Angeles Times*. Tilgjengelig fra <http://articles.latimes.com/2007/apr/25/world/fg-baath25> [lastet ned 25.11.2008]

UNHCR (2007, 31 August). *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Iraqi Asylum Seekers*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home/openssl.pdf?tbl=SUBSITES&id=46dec4da2> [lastet ned 25.11.2008]

Voices of Iraq (2008, 30 June). Residential compounds for judges to protect them - Supreme Judiciary. *Voices of Iraq*, tilgjengelig fra Iraq Updates http://www.iraqupdates.com/p_articles.php/article/33133 [lastet ned 25.11.2008]

Xinhua (2008, 30 June). Bomb attacks target Iraqi judges in Bagdhad. *Xinhua*. Tilgjengelig fra http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/30/content_8465617.htm [lastet ned 25.11.2008]